

af sine Kalds- og Standsfæller, der særligt have indlagt sig pædagogiske Fortjenester af Undervisningsvæsenets Udvikling i de sidste halvhundredede Aar? Naar det ærede Medlem siger, at Friskolen har ingen pædagogiske Navne at henvise til, vil jeg bede ham huske paa, at der var en Mand, der hed Kristen Kold. Han er Friskolerne Stifters Fader. Han er den, der har sat Højskolebevægelsen i Gang her i Landet. Efter at Grundtvig i sin Tid havde slaaet til Lyd for en Undervisning af den konfirmerede Ungdom, er Kold den Mand, der her i Landet har vist os, hvordan en folkelig Undervisning skal føres, for at den kan blive til Velsignelse for den opvoksende Slægt heri Landet. Han har Fortjeneste ikke blot af Højskolens Udvikling, men af den Friskolebevægelse, der har rejst sig. Det er ham, der har rejst den og vist Forældrene, hvordan de skulde bære sig ad med at undervise deres Børn, naar Undervisningen skulde blive til Glæde, Gavn og Velsignelse for dem. Jeg tror derfor, det ærede Medlem skal lede længe blandt Almueskolens Mænd, før han finder et Navn af den pædagogiske Betydning som det Navn, Friskolerne her kunne henvise til.

For øvrigt er det ganske mærkeligt, at store Bevægelser tidt komme frem i Verden ved smaa Kræfter. Jeg behøver blot at minde om, at da Kristendommen blev ført ind i Verden, var det ved 12 ulærde Mænd — ja, jeg undtager jo den ene, Apostelen Paulus, han var jo en lærd Mand, skønt jeg ser, at „Social-Demokraten“ mener, at det var en meget ringe Kultur, han var i Besiddelse af. Men kunde en saadan Kulturbevægelse som Kristendommen, under voldsom Modstand fra Autoriteternes Side, føres ind i Verden ved jævne Mænd, skulde man dog synes, at man ogsaa paa Skolens Omraade maatte kunne tro paa, at et frisk og dygtigt Skolevæsen kan fremmes, uden at man absolut behøver at have store pædagogiske Navne at henvise til. En Kendsgerning er det, at Friskolebevægelsen har haft stor Betydning for vort hele Undervisningsvæsenes Udvikling. Det erkende næsten alle Skolemænd, ogsaa indenfor Skolens Lejr. Den Betydning, Friskolerne hidtil have haft, ville de sikkert ogsaa beholde i Fremtiden. Under de Former, som det lader til, at Skole- og Undervisningsvæsenet i vort Land ville antage, vil det vise sig, at Friskolerne Mission ikke er endt.

Det er imidlertid ikke Hensynet til Friskolerne, ikke Hensynet til Skolerne som saadanne, der for mig er Hoved-

hensynet. Det, der er Hovedhensynet for mig og mine Meningsfæller, er Hensynet til Forældrene og til Hjemmet, og her er det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen) og jeg diametrale Modsætninger. I alle borgerlige Forhold under det ærede Medlem, saavidt jeg forstaaer ham, Frihed i det videst mulige Omfang, men saa snart Talen er om Børneundervisning og Børneopdragelse, ønsker han at gøre Hjemmene saa umyndige som paa nogen Maade muligt. Her er det store Spørgsmaal: Hvis er Børnene? Er det Statens eller Forældrenes? Jeg mener, det er Forældrenes, og jeg mener, at er der noget Forhold, hvor vi tør overlade Befolkningen en Indflydelse, maa det være, hvor Talen er om Forholdet mellem Forældre og Børn. Thi er der noget, der ligger Forældrene paa Sinde, er det dog deres Børns Vel, og at de ville forsømme deres Undervisning, tror jeg ikke. Her har jeg større Tillid til Befolkningens sunde Sans og Interesse for dens Børn, end det ærede Medlem har.

Naar vi tale om, hvilke Krav man her i Landet maa stille med Hensyn til Børneundervisning, viser det sig stadigt, at det ærede Medlem navnlig har et Krav at stille, det er Kravet paa flere og flere Kundskaber; ja, Kundskaber ere en Magt, det erkender jeg, og de have deres store Betydning for Menneskeslægtens Udvikling i al Almindelighed. Men det er ikke nok, at man har et Undervisningsvæsen, der meddeler Kundskaber. Den Undervisning, der skal betyde noget, er en Undervisning, der tillige skal tage Sigte paa Opdragelsen. Den Kundskabsmeddelelse, som ikke har til Hensigt at opdrage det enkelte Individ, giver jeg ikke meget for, og det vil i Regelen ikke blive af stor Betydning for det enkelte Menneske at have modtaget en hel Mængde Kundskaber, naar han ikke med det samme har faaet en Opdragelse, der viser ham, hvorledes han skal anvende dem i sin egen Tjeneste; men det er jo det ærede Medlems Ønske, at Staten skal være Enevoldsherre over dette Forhold, medens Forældrene skulle undergives Tvang. Det ærede Medlem har Tro til Pисken og til Tvangen, men ingen Tillid til Frihed i dette Forhold. Det ærede Medlem er paa Skole- og Undervisningsvæsenets Omraade i Forholdet mellem Stat og Forældre en af de mest reaktionære, jeg nogen Sinde har staaet overfor. Han gaar langt videre, end Højre i sin Tid er gaet, thi de Indrømmelser paa Skolevæsenets Omraade, som vi have